

Felip V ha tornat

El rei actual hauria de ser conegut com a Felip V i no VI, fa honors anticatalans al seu avantpassat i porta la corona creada pel règim anticatalà de Franco.

Reportatge de Miquel Payeras

El rei espanyol actual usa el nom de Felip VI seguint la tradició numeral de la monarquia castellana. Però hauria de ser conegut en els territoris de l'antiga Corona d'Aragó com a Felip V. S'assembla molt al seu avantpassat Felip d'Anjou no sols en el nom sinó també perquè, mentre el primer Borbó posà fi a l'estructura –que avui en diríem plurinacional– de l'Estat dels Àustria, ell ataca les actuals reivindicacions nacionals catalanes. La seva corona s'alinea políticament, doncs, amb l'hàbit monàrquic anticatalà iniciat pel felipisme del segle XVIII, però no prové d'aquella dinastia, perquè la de l'actual rei espanyol no és la tradicional borbònica sinó la que inventà el dictador d'Espanya Francisco Franco.

Dinastia franquista

Joan de Borbó, fill del rei Alfons XIII, va ser el cap de l'estirp monàrquica espanyola i, per tant, dipositari dels drets dinàstics a la corona entre 1941 i 1977. Tanmateix, el dictador, a principis de l'any 1947, anuncià l'aprovació de la Llei de Successió en la Prefectura de l'Estat, a través de l'article 3 de la qual es preveia que ell podia “proposar a les Corts” la persona que en el futur seria el seu substituït a “títol de Rei o de Regent”. Creava de fet una nova monarquia. Així ho interpretà Joan, que contestà el 7 d'abril a través d'un manifest públic en el qual

titllava la pretensió franquista “d'il·legal” i “contrària a la tradició de segles”. Així i tot, el cap dels Borbó i Franco es reuniren el 15 d'agost de 1948. A la trobada, el monarca a l'exili acceptà que el seu fill, Joan Carles, fos educat pel dictador a Espanya per ser rei en un futur indeterminat. D'aquesta manera pareixia que el règim s'avenia a respectar la successió dinàstica borbònica. Significativament, el 5 de gener de 1966, en una entrevista a la revista nord-americana *Time*, Joan Carles assegurava que “mai no seré rei mentre mon pare segueixi viu” per així evitar la ruptura de la successió monàrquica.

Tres anys després tot canvià. Joan s'adonà amargament que el dictador i el seu fill l'havien enganyat. En efecte, el 22 de juliol de 1969, Franco feia un discurs davant les Corts en el qual presentava la designació de Joan Carles com a príncep d'Espanya, cosa que assegurava la continuïtat del Movimiento Nacional i que “todo quede atado y bien atado para el futuro”. Creava a la fi una nova dinastia, també Borbó, però no la representava Joan, el qual, en rebre la petició de renúncia per part del seu fill, contestà, iradament, “què has fet, una monarquia contra ton pare? Vols (...) una monarquia franquista? (...) Ni hi estic d'acord, ni donaré el meu consentiment ni acceptaré mai que tu puguis ser rei d'Espanya sense l'acord de la dinastia”. Com a represàlia llevà al príncep

d'Espanya per la gràcia de Franco el títol de príncep d'Astúries.

Quan el 22 de novembre de 1975 les Corts franquistes, dos dies després de la mort del dictador, investiren l'elegit de Franco com a nou cap d'Estat amb el títol de Rei, ho feren, evidentment, contra la dinastia borbònica que representava Joan. L'avi del rei actual, però, dos anys més tard, el 1977, considerà que no tenia sentit continuar entestat en la tradició i optà per renunciar formalment als seus drets. Això no amagava, tanmateix, que la corona inventada per Franco en la persona de Joan Carles I no era la borbònica tradicional sinó una de nova,

L'actual rei espanyol hauria de ser conegut als Països Catalans com a Felipe V i no VI.

la de la dictadura. La Constitució de 1978 intentà fusionar les dues i en general així es dóna per fet que va ocórrer. Però no es pot obviar que la monarquia espanyola actual fou inventada per Franco i que Joan Carles I l'acceptà usurpant els drets dinàstics del seu pare.

En ser coronat, l'actual rei trià el nom de Felip VI per entroncar així amb la dinastia històrica i obviar la vergonya monàrquica franquista. Un numeral que és correcte a Castella, però no segons la tradició de l'antiga Corona d'Aragó. O sigui la que pertoca seguir a tots els Països Catalans. Perquè entre nosaltres és Felip V.

Felip V

Que Felip ha de ser el cinquè i no el sisè no és una anècdota ni una ocurrència sense cap ni peus. El rei espanyol actual hauria de ser formalment, a afectes de la tradició dinàstica seguida a la Corona d'Aragó, i per tant en els territoris que en formaren part, nomenat sempre com a Felip V. Així ho explica a aquest setmanari Miquel Deyà, professor titular d'història moderna de la Universitat de les Illes Balears: "Estrictament, des de la perspectiva de la Corona d'Aragó, ha de ser citat com el rei Felip o Felip V, no VI. El que passa és que per convenció no escrita s'ha creat un acord majoritari de seguir

el costum de la numeració castellana. Jo mateix faig servir aquest costum, però els que parlen de Felip V tenen tota la raó".

Sustenta l'afirmació del professor el fet que Felip I de Castella, anomenat *l'Hermoso*, marit de Joana la Boja, filla dels reis dits Catòlics, mai no va regnar a la Corona d'Aragó. Perquè va morir abans que el seu sogre, Ferran, el qual continuà essent el rei dels territoris d'Aragó, Catalunya, València i Balears. Quan finà el monarca va ser succeït per la seva filla, Joana, que fou incapacitada, i després pel seu nét, Carles I. El fill del qual fou Felip I. Després de la desaparició d'aquest arribà Felip II, i més tard el III, l'hereu del →

PRATS I CAMPS

→ qual fou Carles II. I quan va ser el torn de Felip d'Anjou, es convertí lògicament en Felip IV dels territoris de la Corona d'Aragó. De fet, ell mateix signà el 1702 les *Constitucions y Altres Drets de Catalunya compilats en virtut del Capítol de Cort LXXXII* com a Philip IV.

Després del d'Anjou cap altre monarca espanyol no regnà amb el nom de Felip. Per tant, no es suscità la polèmica numeral fins que Joan Carles I abdicà. El seu hereu optà per ser Felip VI. Tanmateix, no pot ser conegut així pels ciutadans dels territoris que formaren la Corona d'Aragó. Però és que fins i tot és incorrecte el numeral sisè, recorda el professor Deyà, des de l'òptica castellana: "La numeració dels Felips prové de considerar l'*Hermoso* com el primer, la qual cosa, estrictament, també es errònia des del punt de vista castellà, ja que la reina era Joana, no ell. El que passa és que les fonts

de Castella del segle XVI començaren a referir-s'hi com a *Felipe, primero de este nombre* i al seu nét com *Felipe, segundo de este nombre*" i d'aquí la confusió.

En resum, tal com diu Deyà, "el Rei Felip és el V i no el VI llevat que s'accepti, com fem la majoria, la convenció de seguir la –per la seva banda també incorrecta– tradició castellana". Reconeix Deyà que, malgrat que sobti, es poden utilitzar els dos numerals alhora i que fins i tot en obres especialitzades es fa així: "Un exemple d'això són les aportacions de Miquel Pérez Latre o Xavier Torres Sans al segon volum de la *Història de la Corona d'Aragó* dirigida per Ernest Belenguier, que segueixen la numeració tradicional de la Corona d'Aragó, mentre que a la mateixa obra la catedràtica de la Universitat de València Carme Pérez Aparicio es refereix a Felip d'Anjou com a Felip V, acceptant per tant la numeració castellana".

Si el Felip del segle XVIII posà fi als llibertats de Catalunya, València i Balears, el d'ara es mostra també molt hostil a la nació catalana.

El retorn de Felip V

Si l'actual Felip VI fos conegut per nosaltres com a Felip V, com pertoca, seria impossible no fer la comparació amb el seu antecessor, aquell Felip castellanista de 1715, amb el qual, de fet, té evidents polítiques semblances. Si més no, respecte al tracte que dispensa a les reivindicacions nacionals catalanes. Com ja s'ha dit, el d'Anjou jurà les *Constitucions de Catalunya* i, tot seguit, va convertir-se en el principal enemic de les llibertats catalanes, va posar fi als seus furs, així com als de València i Balears, a través dels molt famosos decrets de Nova Planta després de la victòria en la guerra de Successió. El Felip actual va començar a regnar i feia l'efecte que podria modernitzar la corona espanyola i crear una nova relació entre Espanya i les altres nacions de l'Estat; però, igual que el seu avantpassat, s'ha torbat molt poc a desfer qualsevol il·lusió que se'n tinguéss.

En aquest sentit, Felip V va enviar un missatge nítid als nacionalistes en el seu discurs de les passades festes d'hivern. Primer de tot, l'enregistrà per a televisió al Palacio Real de Madrid: "símbol de la grandesa d'Espanya", va dir. Per si no quedava prou clar, advertí expressament sobre "la vigència de l'esperit constitucional" basat en "la sobirania nacional" de la qual són dipositàries "les Corts Generals" en exclusiva. No fou només això. Després de l'elecció del nou president de Catalunya, Carles Puigdemont, es negà a rebre la presidenta del Parlament, Carme Forcadell perquè li ho comunicés formalment. El menyspreu de la Corona espanyola envers les institucions catalanes arribà, com és prou conegut, fins al punt de no agrair protocol·làriament en el *Boletín Oficial del Estado* els serveis prestats pel president sortint, Artur Mas. Una grolleria insòlita.

Aquest Felip V, en fi, s'assembla políticament molt al seu avantpassat, el d'Anjou i, almenys en la part de la relació amb Catalunya, fa honor també al règim que inventà la corona que porta al cap. •